

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

333. Impugnatur argumentum P. Rabardei ex casibus priuilegiatis Galliae.
Et an dicta priuilegia Pontificia Regibus Galliae, Hispaniae, vel aliis
Principibus concessa iudicandi Clericos in aliquibus ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76442](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76442)

tant communiter Doctores ; unde non includitur in Regula generali, prohibente Iudicibus laicis punire, & iudicare clericos in quibuscumque enormissimis criminibus. Ergo malè P. Rabardeus iurisdictionem quam Pontifex concedit Iudicibus laicis, specialiter in Clericos committentes crimen Assassini ipse extendit ad alia crimina licet grauissima, hoc enim sine manifesto errore dici non potest, & aduersus Patrem Rabardeum alium Doctorem non adducam, nisi Stephanum Baunium scriptorem Gallum, & ex Societate in Theol. mor. part. 2. disput. 3. tract. 6. de Bulla Cœn. quest. 1. cap. 3. num. 19. ubi potestatem admittit Magistratibus laicis iudicandi clericos, nisi in crimine Assassini specialiter eis concessi.

RESOL. CCCXXXIII.

Impugnatur argumentum P. Rabardei ex casibus priuilegiatis Gallie.

En an dicta priuilegia Pontificia Regibus Gallie, Hispanie, vel aliis Principibus concessa, iudicandi Clericos in aliquibus delictis, sint modo per Bullam Cœnæ reuocata; Ex p. 7. tr. 1. Ref. 18. aliis 16.

Sup. hoc supra in Ref. 7. in princ.

§. 1. **A**liud argumentum affert. P. Rabard. fol. 29. pro sua firmata sententia, desumptum ex vsu Regni Gallie in quo Magistratus seculares iudicant Clericos in quibusdam delictis. Respondeo, quod licet talis vsus acriter improbetur ex Italis à Felino, in cap. 2. num. 1. de Maior. & Obedien. Marthæ part. 4. Cap. 134. num. 4. Belletto in Disquis. Clerical. part. 1. tit. 2. §. 3. num. 1. Surdo, Conf. 301. num. 54. Deciano, lib. 4. cap. 9. num. 10. ex Hispanis Torreblanca in Practicab. spir. lib. 15. cap. 4. num. 4. ex Germanis ab Andrea Magero de *Aduocat. armata* cap. 17. num. 189. Et ex ipsismet Gallis à Guidone Papa, quest. 77. nu. 3. & à Petro Iacobo, in tit. de condit. ex lege Iustis, de *Action. §. Quadruplici*, col. 2. vers. *hodie* in multis. Licet inquam talis vsus iudicandi clericos in Gallia improbetur à supraddictis Doctoribus, tamen iustificanti, & licitum esse, asserunt aliqui, ex Priuilegio Pontificio: Ergo ex hoc apparet, Clericos esse de iure Diuino exemptos à potestate secolari, & gaudere Priuilegio fori etiam in delictis grauissimis, contra Rabardeum; Unde non grauaor hic apponere verba Ferdinandi de Bastidia Societatis Iesu in *Antidoto ad Considerationes Pauli Veneti*, part. 2. num. 64. cum enim Paulus Seruita, sic argumentaretur. [In Francia si distinguono i delitti communi, è priuilegiati, e quei soli, si rimettono à gli Ecclesiastici, e questi sono giudicati da secolari, dunque i Chierici non sono esenti per ius Diuino.] Ad hoc argumentum, sic respondet Bastidia Societatis Theologus. [Il contrario mi pare, che secundo la legge di buona Logica doueua fra Paolo inferire: per che, se de delitti, che in Francia chiamano priuilegiati, tocca à Giudici secolari il giudicare, è segno, che ciò fanno per Priuilegio, che però sono chiamati priuilegiati. E se i Giudici secolari giudicano questi delitti per Priuilegio, vā per terra l'argomento di fra Paolo, perche fesser à secolari necessario il Priuilegio per iudicare i delitti de gli Ecclesiastici, euidentemente mostra, che questi non sono soggetti à secolari per ius Diuino. Non sò se si possa replicare à questa ragione, poi che farebbe un sproposito grande, dire, che questi delitti, si chiamano priuilegiati, per che il Priuilegio dato da Principi à gli Ecclesiastici non si stende ad essi: essendo che per questa causa douerebbono più tosto chiamarsi delitti non priuilegiati, già che si procede en essi contra i Chierici, come se non haueuero

Priuilegio alcuno. Questo tutto si fonda nel nome di delitto priuilegiato, ma la realtà è, che il Rè Christianissimo hà molti Priuilegi dalla Sede Apostolica: en el concordato, che chiamano in Francia, sono molte cose, dalle quali non può fra Paolo argomentare, mentre non mostrerà vn simile accordo.] Ita ille; Cui adde Fagnanum de *iustitia Censurarum Pauli V.* part. 4. fol. 105. Torrium in *Apologia ad Gallo francum*, fol. 46. Thomam Vallaicum in *Allegat. tom. 1. Allegat. 15. nu. 7.* Stephanum Barberium, in *consutatione contra Fulgentium Seruitam*, part. 4. n. 64. & Io. Antonium Bouium in *Responsione contra Paulum Seruitam*, part. 4. ad argument. 10. Qui citat Clarum, Ripam, Salzcedum, & alios; Quibus etiam addendi sunt ex Societate Iesu Tannerus, in *defens. Eccles. liber. lib. 2. cap. 18.* Suarez contra *Regem Anglia*, lib. 4. cap. 34. num. 26. & Bellarminus, tract. de *potest. Pontificis*, cap. 35. ubi sic ait: Addebat Barclaus, esse quadam delicta graua, quæ priuilegiata dicuntur in Gallia, Summis Principibus reseruata. Sed hoc argumentum in ipsum Auctorem retorqueri potest: Illa enim non dicuntur priuilegiata, quia Princeps ipse sibi reseruauerit, quando Priuilegium exemptionis Clericis concessit, vt Barclaus existimat: Sed dicuntur priuilegiata, quia Priuilegio Sedis Apostolicæ indultum est Regibus Francoctum, vt ea delicta cognoscere possint, Ita Bellarminus; & ex Doctoribus Gallis Andreas Duualius de *Romano Pontifice*, part. 3. quest. 3. Unde corruunt ea, quæ docuit hæreticus Arnisæus, de *exempt. Cleric. c. 3. num. 12.*

2. Sed an dicta Priuilegia Pontificia Regibus Gallie, Hispanie, vel aliis Principibus concessa iudicandi Clericos in aliquibus delictis, sint modo per Bullam Cœnæ reuocata; Affirmat Belletus, in *disquisit. Cler. part. 1. tit. 3. §. 5. num. 1.* cui etiam adde Petrum Binsfeldium in *Commet. de iniuriis, & danno dato*, cap. 7. concl. 13. Valquez in *Apologia Manuscripta pro immun. Eccles. disput. 1. cap. 2. Io. Antonium Saura in voto Platonis de Primis Instantiis*, fol. 48. §. 1. & alios quos ego adduxi, in p. 1. tract. 2. vers. 6.

3. Verùm vsum talium Priuilegiorum Regi Gallie, non audeat damnare Nauarvus cum Bellarmino, & Suarez *locis citatis*, & non esse reuocata necessario supponunt Bastidia, Fagnanus, Bouius, Torrius, & Valascus, & Barberius *locis citatis*, Quibus adde Thomam del Bene qui in *tr. de Parlam. cum Doctoribus à me citatis in dicta refol. 6.* me tamen non citato vt sui moris est hanc sententiam tenet, Vide etiam Bannez, in 2. 2. quest. 61. art. 1. dub. 2. concl. 6. Azorium, part. 1. lib. 5. cap. 14. quest. 4. Castrum Palaum tom. 2. tract. 12. disputat. unica. punct. 9. num. 14. Io. de la Cruz. in *direct. conscient. part. 1. præcep. 8. quest. 3. art. 1. concl. 3.* Pesantium tract. de *immun. Eccles. disp. 3.* Vannerum, in *defens. libert. Eccles. lib. 2. cap. 18.* Et magis clarè Malderum, in part. 2. D. Thoma, quest. 9. artic. 4. fol. 407. & Fillium tom. 1. tract. 16. cap. 11. num. 258. Stephanum Baunium in *Theolog. Mor. part. 1. tract. 11. quest. 3. 1. circa finem*, & Petrum de Marca de *lib. Eccles. Gallicana*, tom. 1. libr. 3. cap. 10. Sed nouissimè idem Baunius in part. 2. tract. 6. disp. 7. de *Bulla Cœnæ*, quest. 1. cap. 2. num. 14. Magis cautè de his Priuilegiis loquitur, & an si nt reuocata, Sapientioribus definiendū relinquit. Et vt verum fatear, me torquent verba apposita in Bulla Cœnæ, adde sunt generalia; Sed nolo iudicium meum proferre; pro nunc tantum assero, vtramque sententiam habere pro se defensores, vt notauit etiam Baldellus lib. 5. disp. 40. num. 11. Unde eius resolutionem sanctæ Sedi remitto, vt fecit Bellarminus & Suarez.

4. Dicendum est igitur contra Rabardeum, ex omnibus supraddictis Clericos esse exemptos à iurisdictione

Sup. hoc supra in Ref. 7. & in Ref. 7. §. 1. & in Ref. 7. §. 1. & in Ref. 7. §. 1. & in Ref. 7. §. 1.

tionem Principum in omnibus delictis, etiam atrocioribus, nisi privilegium Principes habeant à Summis Pontificibus, reuera concessum, & non reuocatum, iudicandi aliqua Clericorum delicta; & licet in Sacris Canonibus cum certis circumstantiis inueniantur aliqua delicta exceptuata, in quibus Clerici amittunt Privilegium, fori, non rectè ex hoc infert Rabardeus, Principes habere iurisdictionem in Clericis, quoad aliqua delicta; Nam vt rectè obseruat Scot. in 4. dist. 13. qu. 2. Bastidia in *Ansid. contra Paulum Venerum*, part. 2. num. 66. Gregorius Seruanius in *defens. immunit. Eccles. propos. 1. fol. 22.* & alij: In dictis casibus Iudices Ecclesiastici sunt illi, qui exercent iurisdictionem in Clericos & sententiam ferunt: Iudices verò Laici sunt tantum executores pœnæ: Ergo, &c. Et dato quòd in dictis casibus Laici Clericos iudicarent, hoc efficiunt ex potestate Pontificis eis concessa, & tanquam Iudices Delegati; vt docet Grefferus *contra Theologos Venetos lib. 2. consid. 13.* Thomas Vallascus in *Allegat. var. tom. 1. Alleg. 15. num. 29. Decianus, tom. 1. lib. 4. c. 9. n. 66.* Stephanus Barberius in *confutat. contra M. Fulgentium, part. 4. n. 71. & 72.* Theologi Religionis Seruitarum, *contra Paulum Venerum, cap. 8.* Ergo.

5. Malè igitur ex his omnibus apparet Rabardeus in *circa sect. 2. num. 4.* aliquas distinctiones addidisse inter delicta Clericorum, & aliqua posse à Iudicibus Laicis iudicari, alia non; Nam vt suprà obseruatum est Clerici in omnibus delictis gaudent Privilegio Pontificio eis concessio. Fatetur quidem Iustinianum *Nouella 83.* cum Rabardeo, quoad delicta Clericorum distinctione vltim esse: nam quando crimina Ecclesiastica sunt, vt error in fide, sacrilegia & similia: Tunc, ait, Clericum non posse nisi ad forum Ecclesiasticum deferri; Quando verò crimina Ciuilia sunt, de his statuit iudicium, etiam in personis Clericorum ad seculares Iudices pertinere; id tamen procedere denotat, si prius ab Episcopo Sacerdotali Dignitate spoliatus sit, & *ibid.* supponit Glossa sententiam condemnatoriam Episcopi procedere debere; fatetur tamen absolutoriam sententiam à Iudice seculari proferri posse. Postea verò idem Iustinianus in *auth. de Sanctissimis Episcopis, cap. 2.* hoc limitauit, fecitque hæc crimina Clericorum mixti fori, vt locus esset præuentioni, & antea statutum fuerat ab Imperatore Valente, in *l. 23. de Episcopis, & Clericis in Codice Theodosiano.*

6. Sed hæc omnes leges, non solum reuocatae sunt per Constitutionem Friderici, vt in *dist. Authentica statuimus*, aduertit Glossa, sed etiam per alia multa Decreta Canonica, imò principio fuerunt inualida, quasi contra ius Diuinum, & ius Canonicum, & etiam contra antiquorum Imperatorum concessiones, vt constat ex Constantino, in *l. 7. Cod. de Episcopis, & Clericis.* Vnde Ascianus Torrius in *Apolog. pro libert. Eccles. ad Gallo-francum, fol. 40.* acriter inuehitur in dictam Iustiniani Nouellam, quam P. Rabardeus adducit, & illam esse nullam, & inualidam signanter obseruat, & docet ex Societate Layman, *lib. 4. tr. 9. cap. 3. num. 2.*

RESOL. CCCXXXIV.

Expenduntur exempla Christianorum Principum à P. Rabardeo adducta, & eorum leges? Ex part. 7. tr. 1. Ref. 19. aliàs 17.

§. 1. Ad alia verò exempla Imperatorum, quæ Rabardeus *fol. 38. & seq.* refert, vt demonstraret illos iurisdictionem exercuisse in personas Ecclesi-

sticas? Respondeo, supponendo cum Suarez, *lib. 4. cap. 11. num. 17.* Episcopos, tempore Constantini, & aliorum Imperatorum, aliquando elegisse ipsos voluntariè in Iudices Arbitros, quia tunc non erat eis prohibitum, & ita intelligenda sunt verba illa Constantini, quæ refert Eusebius in *eius vita, lib. 2. c. 66.* Méque, & communem vestrae mutuae dissensionis Arbitrum, tanquam pacis moderatorem, non sine causa adhibeo. Quæ verba superioritatem minimè inducunt, vt rectè obseruat Iulius Ruffus, in *Respons. ad M. A. Capellum, cap. 20.* Sed Imperator efficiebat ipsis Episcopis consentientibus. Et idè idem Suarez *vbi suprà, ca. 14. num. 21.* notat aliquando Imperatores Prælatos iudicasse ipsis petentibus, & consentientibus, vt dissidia inter illos orta facilius componerentur.

2. Ad factum verò Constantini adductum à Rabardeo *fol. 38. & 39.* circa Cecilianum, minimè approbandum esse censeo; Quia omnia ab eo gesta fuerunt tanquam à Iudice incompetente; & miror P. Rabardeum adducere auctoritatem D. Augustini; vnde non deseram hinc apponere verbi Iulij Roffi, in *Respons. ad M. A. Capellum, c. 131.* vbi sic ait: [Santo Agostino non approua il giudicio di Constantino nella causa de Ceciliano, come fatto da Giudice competente, ma come contenente sentenza giusta, e conforme à quello, che richiedena la ragione; e rinfaccia à Donatisti, che hauendo essi eletto per Giudice l'Imperatore, da lui erano stati condannati.] Ita ille. Cui adde Cardinalem Bellarminum *contra duos libellos Pauli Seruati, fol. 24.* & ante illum Paulum Donatum, in *traç. de modo eligendi Ministros Ecclesie, cap. 6.* Vnde Cardinalis Baronius, tom. 3. anno 313, asseruit Constantinum inuitum Iudices contra Cecilianum dedisse, & cum ipse adhuc in fide rudis esset Iudiciorum Ecclesiasticorum ordinem ignorasse. Hinc piissimus Imperator teste Augustino *Epist. 162.* à SS. Episcopis veniam petere voluit, quod in Cecilianus causa se interposuerit ex Donatistarum importunis precibus. Videat modo P. Rabardeus si hoc factum Constantini adducere debebat.

3. Ad exempla verò Theodosij, que asfert P. Rabardeus, respondeo: Ea omnia Theodosium fecisse vel de facto, vel ex autoritate Celestini Papæ, idè Iulius Roffus *vbi supr. c. 21.* sic ait. [Se Theodosio, e Valentiniano, nel Concilio Ephesino, nelle loro lettere mostrano più autorità di quella che loro conuega, d'è vsurpatione, de facto, come en alcune altre cose fecero, d'ne haueano il Consenso di Celestino Papa.] Ita ille. Et quidem, P. Rabardeus, poterat non adducere exempla Theodosij Iunioris per ea quæ adducit ex sua Societate Grefferus *contra Theologos Venetos lib. 2. consid. 5.* & etiam optimè obseruat And. Duallius, de Romano Pontifice, *par. 3. quest. 2.* dictus Imperator, in Concilio Ephesino 2. in plerisque deliquit contra Summi Pontificis voluntatem, & contra rectam rationem. Et factum Nestotij à P. Rabardeo adductum, bilem quidem mouet; nam antequam in exilium Theodosius illum mitteret, iam prius à Concilio depositum, & damnatum fuisse certum est, vt in ipsis Actis Concilij habetur, & patet ex Socrate in *Hist. Eccles. lib. 7. cap. 33.* & ex Theodoro in *Epist. 1. ad Sporandum.* Vnde nouissimè Ioannes Horatii Scoglius, in *Hist. Eccles. lib. 5. art. 43.* asserit, Theodosium Imperatorem animaduertendo in Nestorium Decreta Concilij Ephesini executioni demandasse. Adde quòd malè Pater Rabardeus ex facto aliquo particulari Imperatorum infert Ecclesiasticos fuisse illis subiectos; & miror quod etiam pro se non adduxerit factum Iustiniani, qui, vt narrat Liberatus in *Breuiario, cap. 23.* iudicauit Paulum Episcopum Alexandrinum